

JATKOSODAN VALOKUVIA

-näyttely Nautelankosken museossa vuoden 2011 loppuun

Nautelankosken museoon on rakennettu näyttely jatkosodan valokuvista. *Jatkosodan valokuvia* -näyttely perustuu Nautelankosken museon arkiston valokuvakokoelmiin. Museon mesenaatti Lauri Nautela palveli sodan aikana ilmatorjunnassa ja hoiti sähköttäjänä viestiliikennettä. Nautela harrasti keräilyä ohella itsekin valokuvausta ja hänen keräämään kokoelmaansa kuuluvat lähes 250 jatkosotaan liittyvää valokuvaa muodostavat pohjan näyttelylle. Lauri Nautelan valokuvien lisäksi näyttelyssä on käytetty myös toisen lahjoittajan museon kokoelmiin luovuttamaa noin sadan sotakuvaan kokoelmaa. Valokuvia täydentävät jatkosodasta kotirintamalle lähetetyt kirjeet.

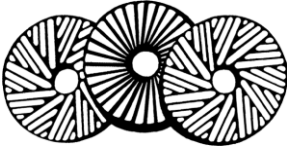
Tänä vuonna tulee kuluneeksi 70 vuotta jatkosodan syttymisestä.

Taisteluja, vapaa-aikaa ja kenttäpostia

Valokuvat on ryhmitelty näyttelyn tekstien teemojen mukaisesti. Teksteissä kerrotaan tiivistysti toisesta maailmansodasta sekä jatkosodan vaiheista. Jatkosodan tärkeitä alueita Karjalassa selvennetään kahden kartan avulla.

Sodan tappioita käsitellään teksteissä kaatuneitten, sotavankien ja internoitujen kautta. Valokuvissa näkyvät tulipalot, rauniot, tuhotut sillat sekä monen sotilaan matkan pää. Jatkosodan pitkä asemasotavaihe ei ollut pelkkää taistelua. Sekä kuvissa että teksteissä kuvataan myös vapaa-aikaa rintamalla, kuten urheilua, kalastusta, musisointia ja arkisempia askareita.

Sujuva ja mahdollisimman nopea postinkulku kotirintaman ja palveluksessa olevien välillä oli sota-aikana tärkeää. Kenttäposti ja postin tarkistus alkoivatkin heti kesäkuussa 1941. Kirjeiden ja korttien lähettäminen oli pääasiassa maksutonta. Niissä kulkivat tervehdykset, onnittelut ja kuulumiset puolin ja toisin. Valokuvien lisäksi näyttelyssä onkin esillä yksityiskokoelmasta saatujen kenttäpostikirjeiden kopioita. Kirjekatkelmia on myös yhdistetty valokuviin. Kirjeet ovat kevyen kenttätykistö patteriston esikuntakirjurin Einar Jokelaisen kotiin kirjoittamia. Kirjeet on lähetetty pääasiassa Syväriltä. Sodan alussa kirjeet on suunnattu Lietoon, myöhemmin Lahteen perheen muutettua sinne.

Kirjeiden omistajien kanssa on neuvoteltu niiden mahdollisesta luovutuksesta Nautelankosken museoon. Syksyllä tämä yli 300 kirjeen kokoelma saadaan lainaksi museoon, kirjeet skannaataan ja luetteloidaan digitaalisena aineistona museon kokoelmiin.

Lietolaisten pitkä ja vaikea sotatie

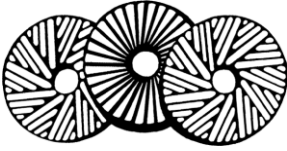
Jatkosodan valokuvia -näyttely sidotaan museon kokoelmiin kuuluvien valokuvien lisäksi paikallisuuteen kertomalla lietolaisten jatkosodasta. Konfliktiarkeologi Riku Kauhanen on tutkinut lietolaisten sotatietä vuosina 1941–1944. Lietolaisten vaiheet esitellään omana kokonaisuutenaan sanoin ja kuvin.

Suurin osa lietolaisista palveli jalkaväkirykmentti 35:ssä tai viestipataljoona 33:ssa. Molemmat kuuluivat pääasiassa varsinaissuomalaisista koottuun ensimmäiseen Divisioonaan. Divisioonalla oli myös oma pääasiassa lietolaisista koostuva jääkärijoukkue. Kun tarvittiin erityisen iskukykyistä joukkoa eli niin sanottua nyrkkiä, käytettiin tätä jääkärijoukkuetta.

Lietolaisten sotatie oli pitkä ja rankka. Ensimmäinen Divisioona palveli Itä-Karjalan alueella vuosina 1941–1944. Lietolaisia oli vuoden 1942 aikana mukana useissa ankarissa taisteluissa JR 35:n miehittäessä Poventsan lohkoa Maaselällä. Kesällä 1943 siirrettiin 1. Divisioona Poventsasta linnoitustöihin. JR 35 linnoitti aluetta Rivinojasta Seesjärvelle. Linnoitus- ja lepovaiheesta Divisioona palasi rintamalle joulukuussa. JR 35 sai rintamavastuun Suurlahden lohkolta Äänisen pohjoisosasta. Jatkosodan lopussa miehet siirrettiin Karjalan kannakselle, jossa he osallistuivat Tali-Ihantalan taisteluun.

Museo etsii sota-ajan valokuvia

Monien valokuvalahjoitusten kanssa toimitaan nykypäivänä samoin kuin edellä mainitun kirjeaineiston kanssa: jos valokuvien omistajat eivät halua luovuttaa alkuperäisiä kuviaan museon kokoelmiin, ne voi lainata määräajaksi skannattavaksi ja luuteloitavaksi. Nautelankosken museo ottaakin mielellään vastaan lietolaisten sota-aikaan liittyviä valokuvia (ja muuta materiaalia) joko alkuperäisinä tai digitoitavaksi. Tällä hetkellä etsitään erityisesti Karjalaan, evakkoon lähtöön ja paluumuuttoon sekä Lapin sotaan liittyvää kuvamateriaalia täydentämään museon kokoelmia.

Jatkosodan valokuvia -näyttelyn toteutus

Suunnittelu ja käsikirjoitus:	Leena Viskari
Tutkimus ja tekstit:	Riku Kauhanen Terhi Ykspetäjä-Remes
Kartat:	Noora Mäkinen
Kuvankäsittely ja taitto:	Jaakko Susi
Julisteen tulostus:	Liedon kunta / Juha Mäki
Rakenteet ja valaistus:	Timo Koponen Aleksi Kaislaniemi Harri Lehtinen
Valokuvat:	Nautelankosken museon arkisto
Kenttäpostikirjeet:	Virve ja Matti Haron kokoelma

Jatkosodan valokuvia -näyttely on esillä Nautelankosken museossa vuoden 2011 loppuun.

Museo avoinna kesällä 6.6.–14.8.2011 päivittäin klo 10–18,
Liedon päivänä su 21.8.2011 klo 11–17 ja
Varsinais-Suomen museopäivänä su 28.8.2011 klo 11–17
sekä muina aikoina sopimuksesta.

Liedon päivänä 21.8.2011 konfliktiarkeologi Riku Kauhanen opastaa näyttelyssä klo 13 ja 15.

Lisätietoja:

Nautelankosken museo
puh. (02) 489 2400

museoamanuessi Terhi Ykspetäjä-Remes
puh. 050 535 6212
terhi.ykspetaja@nautelankoski.net